

Prvi je odkril zlato v Transvaalu neki Marais l. 1854. Bilo je to takozvano alluvijalno zlato, zlato, katero se najde v majhnih ali večjih kosih v pesku rek in potokov, ki so tukaj po zimi skoro popolnoma suhi.

Takratna vlada pa je prepovedala vsako kopanje zlata iz strahú, da ne bi prišlo preveč tujcev v deželo. Našlo pa se je več in več zlata, in naposled je bila vlada l. 1868. vendar primorana preklicati omenjeno prepoved.

L. 1873. se je začelo kopanje na alluvijalno zlato v okraju Lijdenburg, in tu se je našlo v teku dveh let za dva in pol milijonov goldinarjev zlata. Privabilo je to seveda mnogo podjetnih mož v deželo, kateri so povsod po zlatu iskali, in tako se je l. 1884. našlo zlato v veliki množini v dolini De Kaap blizu portugalske meje. A to zlato se ni našlo kot alluvijalno, temveč je bilo v kamenju razdeljeno v včasih mikroskopskih množinah. Treba je bilo stop, ki so kamenje drobile, treba je bilo rovov in pravih rudokopov za pridobivanje rud. Ustano-

vililo se je v kratkem času veliko število delniških družb, izmed katerih je najbolj uspevala družba, ki je obdelovala „Sheba“-rudokop. Deleži, ki so imeli vrednost jednega funta šterlinga (12 gld.), dvignili so se na 20, 30, 50, da, celó na 90 funtov šterlingov.

Nastalo je v bližini teh rudokopov mesto Barberton, ki je v kratkem štelo 5000 prebivavcev, nastale so tam banke, hôteli in vse, česar potrebuje Evropec za dobro življenje.

A ravno tako hitro, kakor je vse to nastalo, je zopet vse propadlo, zakaj razven „Sheba“-družbe, ki ima še danes lepe dobičke, je ostalo le malo družb.

L. 1885. se je našlo zlato na takozvanem Witwatersrandu, ki je središče zlatokopa in ki je sedaj na celem svetu najbogatejši zlati rudokop. Po slabih poskusih, ki so jih naredili v okolici Barbertona, bili so tu bolj previdni in vsled tega je bil tudi uspeh jako sijajen.

To je v kratkem zgodovina zlatokopov v Transvaalu. (Dalje.)

Književnost.

Slovenska književnost.

Šola v boju proti pijančevanju. (Po spisu: „Wie kann durch die Schule dem zur Unsitte gewordenen Missbrauche geistiger Getränke entgegen gewirkt werden? Preisgekrönte Studie von Victor v. Krauss.“) Z dovoljenjem društva „Oesterr. Verein gegen Trunksucht“ prosto poslovenil Fr. G. Cena 60 vin. V Pulju. Tiskala „Narodna Tiskarna“ A. Gabršček. 1898. 8°. Str. 39. — Čeprav ta knjižica ni izvirna, vendar želimo iskreno, da bi jo z vso pozornostjo sprejeli tisti, katerim je kakorkoli možno delovati zoper kugo alkoholsko. Naš pisatelj in prelagatelj se obračata v prvi vrsti do učiteljev. In prav je tako. V šoli je treba začeti, in sicer odločno, namenoma, dosledno! Saj je tudi znano, da brezvestni stariši že male otroke ne samo seznanjajo, ampak celó napajajo z žganjem. Dan na dan se čujejo tožbe, da se po nekaterih krajih čim dalje bolj širi žganjepitje. Tvarina naše knjižice je sicer majhna, a vse je krepko in temeljito, dobro urejeno, podprto z dokazi iz statistike. V prvi vrsti poučuje

delce učitelja, pa se obrača tudi do drugih organov, ki imajo opraviti s šolo. Jezik je pravilen (razven malenkostij), pisava prav lahka in umevna. Zato želimo, da bi se knjižica kar se dá razširila po Slovenskem. S.

Nove lourške šmarnice. Francoski spisal Henrik Lasserre. Z dovoljenjem pisateljevih poslovenil Janez Godec, kapelan. Ljubljana, 1899. Tiskala Katoliška Tiskarna v Ljubljani. 12°. Str. 300. Cena v pol usnju 90 kr., v usnju 1 gld., v usnju z zlato obrezo 1 gld. 20. (Po pošti 5 kr. več.) „Nove“ lourške šmarnice se imenujejo te-le zato, ker je jednake že izdal gospod Fr. Marešič. A tudi te bo pobožno občinstvo sprejelo rado, ker so po tvarini, obsegu in obliki prav pripravne za Marijino pobožnost. Prelagatelj nam je kot pisatelj „Vintgarja“ dobro znan. Torej naj utrjuje knjižica v srcih Slovencev zaupanje do blažene Device.

Pobožni otrok. Vsakdanje molitve in pesmi. J. S., katehet. V Ljubljani, 1898. Založila „Narodna šola“ v Ljubljani. Tiskala Katoliška Tiskarna. 24°. Str. 134. Cena kartoniranemu izvodu 15 kr., v platno